

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ МИСЛИВСЬКИХ УГІДЬ

Стаття присвячена аналізу сучасних науково-теоретичних підходів до визначення категорії «правовий режим мисливських угідь», особливостей його законодавчого забезпечення, спираючись на результати якого автор робить спробу сформулювати й обґрунтувати теоретичні положення, розробити дієві пропозиції щодо вдосконалення національного екологічного законодавства в зазначеній сфері.

Ключові слова: мисливські угіддя, правовий режим мисливських угідь, мисливське господарство, мисливство, правовий режим, екологічне законодавство.

Постановка проблеми. Особливості правового режиму мисливських угідь нерідко викликали інтерес фахівців і не лише у сфері юридичних наук. Сучасний рівень правового регулювання ведення мисливського господарства як галузі суспільного виробництва не забезпечує потреби й інтереси соціуму. Це пов'язано з:

– по-перше, неузгодженістю, суперечностями, прогалинами в законодавстві з питань правового режиму використання й охорони мисливських угідь;

– по-друге, нехтуванням екологічним чинником як ключовою умовою сталого розвитку держави;

– по-третє, несприятливою екологічною ситуацією на території України, підвищеним антропогенним навантаженням на довкілля. Однак при цьому треба додати, що на законодавчому рівні пріоритетними завданнями еколого-правової спрямованості для мисливського господарства проголошені: охорона, регулювання чисельності диких тварин, використання й відтворення мисливських тварин (ст. 1 Закону України «Про мисливське господарство та полювання» [1]);

– по-четверте, зменшенням площ під мисливськими угіддями. Так, в Україні на 2016 р. вони дорівнювали 39,4 млн га [2], 2015 р. – 37,486 млн га [3, с. 33–35], 2013 р. – 37,486 млн га [4, с. 22], 2012 р. – 44,565 млн га [5], 2005 р. – 47,2 млн га [6], а на 1990 р. становили 50,538 млн га [5]. Як видно з наведених статистичних даних, площа мисливських угідь порівняно з 1990 р. значно зменшилася. Разом із тим починаючи із 2015–2016 рр. площі, відведені під мисливські угіддя, знов збільшуються і на сьогодні ці угіддя займають значну частину українських земель. Для формування загального враження порівняємо показники мисливських угідь із заповідними територіями України (станом на 2012 р.). Ситуація склалася таким чином, що площі мисливських угідь в Україні в 28 разів більші, ніж заповідних територій,

показники яких дорівнюють 1565,2 тис. га, а відносно загальної площі України (603 628 км²) становлять 73,83 % і 2,59 % відповідно. Проте за іншими даними, площа мисливських угідь – це 80 % території України, а заповідні зони лише 4 % [7]. Ураховуючи такі показники, стає зрозумілою необхідність розроблення дієвої системи нормативно-правового регулювання використання та охорони цих площ;

– по-п'яте, необхідністю приведення законодавства щодо правового режиму мисливських угідь у відповідність до міжнародних стандартів і вимог.

Метою цієї статті є визначення юридичної природи поняття «правовий режим мисливських угідь» в Україні. Відповідно до поставленої мети передусім передбачається виконання таких завдань: а) проаналізувати чинне екологічне законодавство в окресленій галузі; б) розглянути провідні науково-теоретичні підходи до розуміння правового режиму мисливських угідь; в) сформулювати теоретичні висновки й рекомендації щодо формування заходів удосконалення екологічного законодавства у сфері використання й охорони мисливських угідь.

Об'єктом даного дослідження є система відносин щодо правового режиму використання та охорони мисливських угідь. Предметом дослідження є теоретичні основи та практичні питання правового режиму мисливських угідь; національне екологічне законодавство, а також законодавство інших держав, що регулюють відповідні правовідносини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням юридичної природи категорій «правовий режим» займалися фахівці в галузі теорії права, як от: О. В. Петришин, О. Ф. Скакун, С. С. Алексєєв, В. Б. Ісаков, М. І. Матузов, О. В. Малько, П. М. Рабінович, І. О. Соколова, Т. В. Шадріна, Е. Ф. Шамсумова тощо, а також науковці інших сфер знань. Науково-теоретичною базою для проведеного дослідження стали праці вітчизняних учених – спеціалі-

тів у галузі земельного, екологічного та аграрного права, зокрема В. І. Андрейцева, Г. І. Балюк, А. Г. Бобкової, А. П. Гетьмана, В. М. Єрмоленка, М. В. Краснової, В. В. Носіка, В. Ю. Уркевича, А. К. Соколової, Н. Р. Кобецької, В. С. Шахова, М. В. Шульги, Л. В. Басая, О. О. Томин, В. В. Овдієнко, Л. Р. Данилюк, Л. Д. Нечипорук, П. В. Тихого, М. П. Волика та ін. Однак в умовах сьогодення відсутнє комплексне вивчення правового режиму використання та охорони мисливських угідь.

Виклад основного матеріалу. Приступаючи до висвітлення питання, передусім ще раз вкажемо, що до угідь мисливських господарств входять землі лісового фонду, сільськогосподарського призначення і водно-болотні угіддя [1]. Звісно, кожен компонент із позицій права має свою специфіку щодо використання й охорони, перебуває у власності певного суб'єкта, тобто йдеться про правовий режим. Більш того, категорію «правовий режим» можна зустріти в назвах різних нормативно-правових актів, а в деяких навіть зроблена спроба дати його визначення або розкрити зміст. Наприклад, на цей час чинні закони України, як-от: «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи», «Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів», «Про правовий режим земель охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів» тощо. Як правило, у законах розкривається зміст правового режиму, а саме: порядок його встановлення (або ведення), особливості діяльності органів державної влади, установ і органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій (управлінський аспект або компетенція органів та їх функції), забезпечення певних прав і інтересів, обов'язків відповідних суб'єктів, правила їх поведінки, відповідальність за порушення вимог (або за невиконання заходів правового режиму), юридичний механізм його гарантування, а також визначається система заходів імперативного, стимулюючого та іншого характеру (що відчутно впливає на функції екологічного управління) тощо.

Перш за все звернемо увагу на те, що термін «режим» походить від французького «regime», яке, у свою чергу, є похідним від латинського «regimen» – керування. В юридичній літературі існує багато різних точок зору щодо розуміння сутності категорії «режим», а саме вона розглядається як порядок [8, с. 185], законність [9, с. 165], соціальний режим певного об'єкта або виду діяльності [10, с. 259], характеристика управління [11, 16–18] тощо. Виходячи з наведеного, на наше переконання, дефініцію «ре-

жим» доцільно вживати в широкому та вузькому сенсі. У вузькому – це сукупність правил поведінки, а в широкому – це вся система заходів, яка використовується для досягнення поставлених цілей [12, с. 13]. Категорія «режим» термінологічно заснована на одному із значень поняття «управління» як діяльності щодо впорядкування відповідних суспільних відносин, котрі об'єктивно вимагають цього [13, с. 726]. Правовий режим безпосередньо відображає найважливіші елементи правової політики держави; це певний порядок регулювання, що знайшов своє відображення в комплексі правових засобів. Термін «правовий режим» вказує на специфіку правового регулювання певної сфери суспільних відносин за допомогою різних засобів і способів [18, с. 272].

Загальновідомо, що категорія «правовий режим» розглядається науковцями як багатоаспектне соціально-юридичне явище, проте правники, як уже наголошувалося, досі не мають єдиного, спільного її розуміння. Відсутність одностайності у визначенні поняття «правовий режим», на нашу думку, підтверджується й тим, що цей термін є предметом вивчення не лише юриспруденції, а й соціології, політології та інших наук. Маємо констатувати, що з кожним роком кількість наукових досліджень постійно зростає, не є винятком і юридичні науки, але, на жаль, замість того, щоб виробити єдиний концепт, саме поняття «правовий режим» розгалужується, ускладнюється і все через брак єдиного родового підходу до нього, встановлення його основоположних складників, змісту й сутності на рівні галузевих правових доктрин.

Категорія «правовий режим» відбиває риси правової регламентації того чи іншого різновиду суспільних відносин, виступає цілісним комплексом юридичних засобів, сформованим з елементів правового регулювання, що підлягають застосуванню, – методів (диспозитивного й імперативного), способів (дозволів, заборон і зобов'язань), типів регулювання (загальнодозвільного та спеціального) [12, с. 4]. Отже, правовий режим – багатоаспектне юридичне поняття, яке означає, що діяльність і пов'язані із нею суспільні відносини врегульовані нормами права спеціального соціального призначення [15, с. 24–25].

У теорії права до структури правового режиму в широкому сенсі, крім засобів правового регулювання, відносять й інші правові явища, зокрема правосуб'єктність, яка закріплює правове становище суб'єкта, юридичну відповідальність, юридичні гарантії, пільги та привілеї [12, с. 55]. Таким чином, структура правового режиму складається з таких базових елементів, як: механізм правового регулювання (норми права, юридичні факти, правовідноси-

ни, акти реалізації прав і виконання обов'язків, правозастосування), суб'єкти права (їх правовий статус, правосуб'єктність), об'єкти права, методи взаємодії конкретних видів суб'єктів із об'єктами, системи гарантій його виконання (юридична відповідальність за порушення режиму). Зміст правових режимів визначається відповідним органом державної влади, як правило, законодавчої, і складається із встановлених суттєвих умов кожного елемента структури правового режиму. При цьому кожен елемент структури розглядається з позицій визначеного кола осіб, до яких цей режим застосовується, або осіб, які його реалізують, простору, на який поширюється, у тому числі відповідні адміністративно-територіальні одиниці, та його дії в часі [16, с. 29].

Примітно, що фахівцями із земельного, аграрного, екологічного, природно-ресурсного права за часи незалежності захищено близько 30 кандидатських дисертацій, присвячених проблемам правового режиму певних природних об'єктів (більш за все проведено досліджень у сфері правового режиму земель відповідних категорій). Наприклад, в екологічній галузі: О. В. Басай «Правовий режим рослинного світу України» (2009), В. М. Комарницький «Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій в Україні» (2002), Х. М. Марич «Правовий режим національних природних парків України (на матеріалах Карпатського регіону України)» (2007), О. В. Роговенко «Правовий режим прибережної смуги морів» (2012), М. З. Романюк «Правовий режим земель оборони» (2013), І. В. Труфан «Правовий режим малих річок в Україні» (2005), І. М. Швердіна «Правовий режим об'єктів рослинного світу в населених пунктах» (2015), О. М. Дроваль «Правовий режим земель водного фонду» (2016), Л. Р. Данилюк «Правовий режим мисливських природних ресурсів в Україні» (2017) тощо. Зауважимо, що назви деяких тем навіть збігаються або мають незначні уточнення, зокрема, Н. П. Барабаш (2012) і О. Ю. Макаренко (2011) – «Правовий режим земель, наданих для користування надрами», О. В. Донець «Правовий режим земель історико-культурного призначення» (2011) й О. В. Бевз «Правовий режим земель історико-культурного призначення (історичні ареали населених місць)» (2013).

На рівні докторської дисертації поняття «правовий режим використання природних ресурсів» вивчався Н. Р. Кобецькою, яка обґрунтовує, що його слід розглядати як особливий порядок регулювання експлуатації корисних властивостей природних ресурсів, що базується на поєднанні загальнодозвільного та спеціально-дозвільного типів правового регулювання та включає комплекс правових засобів (у тому числі дозволів і договорів), які взаємодіють між со-

бою і забезпечують екологічно безпечне раціональне ефективне стале природокористування [17, с. 5].

Таким чином, правовий режим мисливських угідь можна розглядати як установлений нормами права певний порядок регламентації суспільних відносин в окресленій сфері, який відображає специфіку регулятивного впливу права на соціально-правові зв'язки, які підлягають унормуванню. При цьому «правовий вплив» є значно ширшим за змістом, ніж «правове регулювання», оскільки перше включає низку правових функціональних утворень, зокрема правозастосовну практику, законність, правопорядок тощо [18, с. 308–309]. Механізм правового регулювання є динамічною частиною національної правової системи, системою юридичних засобів, вжиття яких забезпечує досягнення певної мети в процесі використання й охорони мисливських угідь.

Слушною вбачається позиція В. І. Андрейцева, що правові режими кожних конкретних природних ресурсів мають *загальні* та *особливі* ознаки з точки зору їх можливого використання або використання належних їм властивостей для задоволення багатогранних потреб фізичних і юридичних осіб [19, с. 229], звісно, не є винятком і правовий режим використання й охорони мисливських угідь. Проводячи аналогію з правовим режимом мисливських природних ресурсів, до загальних рис правового режиму мисливських угідь можна віднести: 1) зміст правового режиму зводиться до встановлення порядку регулювання певної сфери суспільних відносин; 2) він реалізується через механізм правового регулювання; 3) правовий режим визначає особливості відповідних суспільних відносин; 4) його реалізація забезпечується на підставі спеціальних нормативно-правових актів [20, с. 121–122]. До того ж правовий режим регулювання суспільних відносин у сфері використання й охорони мисливських угідь взаємодіє з іншими елементами соціального життя і правовими явищами, наприклад наданням екологічних послуг. На нашу думку, саме у зв'язку із властивостями (природними, соціальними, юридичними), видами й функціональним призначенням поняття «мисливські угіддя» як одного із центральних термінів у сфері ведення мисливського господарства й мисливства, а також як об'єкта еколого-правового регулювання виникає нагальна потреба у виявленні особливих ознак їх правового режиму. Спираючись на висновки, отримані при аналізі специфіки правового режиму мисливських природних ресурсів [21, с. 59–60], маємо констатувати, що до особливих ознак правового режиму мисливських угідь належать: 1) саме особливий, своєрідний об'єкт правового регулювання; 2) мета і завдання використання й охорони мислив-

ських угідь; 3) розгалужена система законодавства у сфері регулювання відносин щодо використання й охорони мисливських угідь; 4) система правових засобів, закріплених у законодавстві різної спрямованості; 5) змішаний метод еколого-правового регулювання суспільних відносин щодо мисливських угідь; 6) спеціальний інструментарій регулювання правовідносин щодо мисливських угідь; 7) формування екологічного правопорядку в даній сфері.

З огляду на сказане наголосимо, що одним із ключових аспектів проблеми правового режиму використання й охорони мисливських угідь виступає його класифікація, яка дозволяє вирізнити окремі види – загальний і спеціальний правові режими. Суть загального полягає в тому, що встановлюваний ним порядок поширюється на всі суб'єкти права, які перебувають у сфері правової регламентації використання й охорони мисливських угідь. Якщо ж нормою права буде встановлено інше, але в той же час однаково коло суб'єктивних прав і юридичних обов'язків різних суб'єктів права відносно одного і того ж самого об'єкта правового регулювання, то виникає новий вид правового режиму – спеціальний. Отже, можна стверджувати, що цей режим слід розглядати як особливий порядок правової регламентації відносин щодо використання й охорони мисливських угідь (при цьому доцільно привернути увагу на специфіку об'єкта еколого-правового регулювання), який встановлюється щодо конкретного кола суб'єктів або сфери їх діяльності і який відрізняється від загального режиму пільговою або обмежувальною спрямованістю регулювання, що зумовлена публічним інтересом, який проявляється в усіх елементах його механізму, зокрема, через гарантії, пільги, форми державної підтримки, обмеження, заборони і додаткові підстави юридичної відповідальності.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що «правовий режим» як правова категорія є формою суспільних відносин у сфері використання, охорони, а у певних випадках захисту, відтворення, забезпечення екологічної безпеки тощо мисливських угідь. Положення й вимоги, переважно імперативного характеру, закріплені в законодавстві екологічного напрямку щодо особливого режиму використання мис-

ливських угідь суб'єктами певних правовідносин. Завдяки юридичним засобам різноманітної спрямованості (стимулам, заборонам, обмеженням, нормативам, зобов'язанням тощо), а також природним властивостям мисливських угідь як об'єктів еколого-правового регулювання створюються певні види правових режимів мисливських угідь.

Крім того, правовий режим використання й охорони мисливських угідь доцільно розглядати як установлені нормами права певний порядок правового регулювання суспільних відносин, які виникають між суб'єктами, що знаходять свій прояв у застосуванні легалізованої в законодавстві системи правових засобів, що являє собою поєднання велінь, дозволів, заборон, зобов'язань та інших приписів еколого-правової спрямованості, які забезпечують послідовну реалізацію екологічних, економічних та інших публічних і приватних інтересів для створення належних умов їх експлуатації, запобігання їх пошкодженню і зменшення негативного впливу на природні об'єкти й довкілля в цілому. Правовий режим мисливських угідь суттєво впливає на засади формування національної державної екологічної й економічної політики.

Правовий режим мисливських угідь відображає лише частину специфіки регуляторного впливу права на соціально-правові зв'язки, які підлягають регламентації у сфері ведення мисливського господарства. Його доцільно розглядати як режим, що має міжгалузевий характер. Доцільно підтримати висновки, отримані А. П. Гетьманом і В. А. Зуєвим, що ускладнення правових явищ та юридичних зв'язків, новації законодавства ставлять перед наукою екологічного права нові виклики, на які вона повинна адекватно реагувати, а також унеможливають розгляд його структурних елементів без урахування їх взаємообумовленості та взаємопроникнення [22, с. 87].

Спіраючись на вищевикладене, вважаємо за доцільне закріпити визначення поняття «правовий режим мисливських угідь» на законодавчому рівні, а саме в Законі України «Про мисливське господарство та полювання». Крім того, у подальшому воно може бути враховане при розробці Екологічного кодексу України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про мисливське господарство та полювання : Закон України від 22.02.2000 р. № 1478-III. Дата оновлення: 10.03.2017 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1478-14> (дата звернення: 19.06.2017).
2. Державне лісове агентство України : Публ. звіт за 2016 р. URL: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/document/177277/rz_0303.pdf. (дата звернення 19.06.2017).
3. Лісове господарство України / Держ. агентство ліс. ресурсів України. Підгот. за сприяння проекту ФАО «Консолідація лісової політики в Україні». Київ, 2015. 48 с.

4. Мисливським угіддям ефективне господарювання. *Ліс. та мислив. журн.* 2014. № 4. С. 22–24.
5. Динаміка обсягів мисливських угідь та земель природно-заповідного фонду в Україні. URL: <http://infolight.org.ua/charts/dinamika-obsyagiv-mislivskih-ugid-ta-zemel-prirodno-zapovidnogo-fondu-v-ukrayini> (дата звернення 19.06.2017).
6. Статистичний бюлетень. Про ведення мисливського господарства в Україні у 1998–2005 рр. (форма 2-тп (мисливство)). Київ: ЦСУ, 2005.
7. «Слуги народу» намагаються узаконити для себе полювання у заповідниках. *Hunting Ukraine. Ловецтво України*. URL: http://www.huntingukraine.com/index.php?option=com_kunena&func=view&catid=31&id=60846&Itemid=209#60846 (дата звернення 19.06.2017).
8. Алексеев С. С. Общие дозволения и общие запреты в советском праве. М. : Юрид. лит., 1989. 288 с.
9. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права і держави : навч. посіб. 10-те вид., допов. Львів: Край, 2008. 224 с.
10. Исаков В. Б. Механизм правового регулирования – правовые режимы. *Проблемы теории государства и права* : учебник / под ред. С. С. Алексеева. М. : Юрид. лит., 1987. С. 258–261.
11. Олейников С. Н. Общетеоретические проблемы юридической процессуальной формы : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харьков, 1986. 25 с.
12. Соколова І. О. Правовий режим як категорія правової науки : монографія. Харків : Право, 2014. 152 с.
13. Ожегов С. И. Словарь русского языка : Около 57 000 слов / под ред. Н. Ю. Шведовой. 20-е изд., стер. М. : Рус. яз., 1989. 726 с.
14. Теория государства и права : учеб. для вузов / под ред. В. М. Корельского, В. Д. Перевалова. М. : Инфра-М, 1997. 570 с.
15. Настюк В. Я., Белевцева В. Я Адміністративно-правовий режим в Україні : монографія. Харків : Право, 2009. 128 с.
16. Коссе Д. Д. Значення та сутність правового режиму в правовій системі України. *Часопис Київ. ун-ту права*. 2010. № 2. С. 25–29.
17. Кобецька Н. Р. Дозвільне та договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2016. 36 с.
18. Теория государства и права : учебник / под ред. М. Н. Марченко. 2-е изд., перераб. и доп. М. : Зерцало, 2004. 640 с.
19. Андрейцев В. І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики : монографія. Донецьк : Нац. гірн. ун-т, 2011. 373 с.
20. Данилюк Л. Р. Правовий режим мисливських природних ресурсів за законодавством України. *Підприємництво, госп-во і право*. 2016. № 12. С. 121–125.
21. Данилюк Л. Р. Правовий режим мисливських природних ресурсів в Україні : дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2017. 222 с.
22. Гетьман А. П., Зуєв В. А. Екологічне право: роздуми про його витоки та перспективи розвитку. *Проблеми законності*. Харків, 2017. Вип. 137. С. 75–91.

REFERENCES

1. Pro myslyvske hospodarstvo ta poliuvannia: Zakon Ukrainy vid 22.02.2000 № 1478-III [About hunting economy and hunting: Law of Ukraine dated 22.02.2000 № 1478-III]. *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1478-14> (Last access: 19.06.2017) [in Ukrainian].
2. Derzhavne lisove ahentstvo Ukrainy. Publichnyi zvit za 2016 [State Forest Agency of Ukraine. Public report for 2016]. *dklg.kmu.gov.ua*. Retrieved from http://dklg.kmu.gov.ua/forest/document/177277/pz_0303.pdf. (Last access 19.06.2017) [in Ukrainian].
3. Lisove hospodarstvo Ukrainy. Derzhavne ahentstvo lisovykh resursiv Ukrainy. [Forestry of Ukraine. State Forest Resources Agency of Ukraine]. *FAO «Konsolidatsiia lisovoi polityky v Ukraini»*. Kyiv, 2015 [in Ukrainian].
4. Myslyvskym uhiddiam efektyvne hospodariuvannia [Hunting grounds effective management]. *Lisovyi ta myslyvskiy zhurnal – Forest and hunting magazine*. 2014. 4. 22–24 [in Ukrainian].
5. Dynamika obsiahiv myslyvskiykh uhid ta zemel pryrodno-zapovidnogo fondu v Ukraini. [Dynamics of hunting grounds and lands of natural reserve fund in Ukraine]. *infolight.org.ua*. Retrieved from <http://infolight.org.ua/charts/dinamika-obsyagiv-mislivskih-ugid-ta-zemel-prirodno-zapovidnogo-fondu-v-ukrayini> (Last access 19.06.2017). [in Ukrainian].

6. Statystychnyi biuletен. Pro vedennia myslыvskoho hospodarstva v Ukraini u 1998–2005 (forma 2-tp (myslyvstvo)) [*Statistical Bulletin. About the management of hunting economy in Ukraine in 1998-2005 (form 2-tp (hunt))*]. Kyiv: TsSU. 2005 [in Ukrainian].
7. «Slуhy narodu» namahaiutsia uzakonyty dlia sebe poliuvannia u zapovidnykakh. [“Servants of the people” are trying to legitimize hunting for themselves in the reserves]. *huntingukraine.com*. Retrieved from http://www.huntingukraine.com/index.php?option=com_kunena&func=view&catid=31&id=60846&Itemid=209#60846 (Last access 19.06.2017). [in Ukrainian].
8. Alekseyev S. S. (1989) *Obshchiye dozvoleniya i obshchiye zaprety v sovetskom prave. [General permissions and general prohibitions in Soviet law]*. Moskva: Yurid. lit. [in Russian].
9. Rabinovych P. M. (2008) *Osnovy zahalnoi teorii prava i derzhavy: navch. posib. [Fundamentals of the general theory of law and state: Tutorial]*. Lviv: Krai [in Ukrainian].
10. Isakov V. B. (1987) *Mekhanizm pravovogo regulirovaniya – pravovyye rezhimy. Problemy teorii gosudarstva i prava: uchebnyk [The mechanism of legal regulation - legal regimes. Problems of the theory of state and law: a textbook]*. S. S. Alekseyeva (Eds.). Moskva: Yuridicheskaya literatura. pp. 258–261 [in Russian].
11. Oleynikov S. N. (1986) *Obshcheteoreticheskiye problemy yuridicheskoy protsessualnoy formy [General-theoretical problems of legal procedural form]*. *Extended abstract candidate's thesis*. Kharkiv [in Russian].
12. Sokolova I. O. (2014) *Pravovyi rezhym yak katehoriia pravovoi nauky: monohrafiia [Legal regime as a category of legal science: monograph]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
13. Ozhegov C. I. (1989) *Slovar russkogo yazyka. Okolo 57 000 slov [Dictionary of the Russian language. About 57,000 words]*. N. Yu. Shvedovoy (Eds.). Moskva: Russk. yaz. [in Russian].
14. Korelskogo V. M., Perevalova V. D. (Eds.) (1997) *Teoriya gosudarstva i prava: ucheb. dlya vuzov [Theory of State and Law: Textbook. For universities]*. Moskva: Infra-M. [in Russian].
15. Nastiuk V. Ya., Bielievitseva V. Ya (2009) *Administratyvno-pravovyi rezhym v Ukraini: monohrafiia [Administrative-legal regime in Ukraine: monograph]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
16. Kosse D. D. (2010) *Znachennia ta sutnist pravovoho rezhymu v pravovii systemi Ukrainy [The meaning and essence of the legal regime in the legal system of Ukraine]*. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Journal of the Kyiv University of Law*. 2. 25– 29 [in Ukrainian].
17. Kobetska N. R. (2016) *Dozvilne ta dogovirne reguluvannya vikoristannya prirodnikh resursiv v Ukraini [Permit and contractual regulation of the use of natural resources in Ukraine]*. *Extended abstract doctor's thesis*. Kiiv [in Ukrainian].
18. Marchenko M. N. (Eds.) (2004) *Teoriya gosudarstva i prava: uchebnyk [Theory of State and Law: A Textbook]*. Moskva: Zertsalo [in Russian].
19. Andreitsev V. I. (2011) *Ekolohichne pravo i zakonodavstvo suverennoi Ukrainy: problemy realizatsii derzhavnoi ekolohichnoi polityky: monohrafiia [Environmental law and legislation of sovereign Ukraine: problems of implementation of state environmental policy: monograph]*. Donetsk: Natsionalnyi hirnychiy universytet [in Ukrainian].
20. Danyliuk L. R. (2016) *Pravovyi rezhym myslыvskykh pryrodnykh resursiv za zakonodavstvom Ukrainy [Legal regime of hunting natural resources under the legislation of Ukraine]*. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*. 12. 121–125 [in Ukrainian].
21. Danyliuk L. R. (2017) *Pravovyi rezhym myslыvskykh pryrodnykh resursiv v Ukraini: [Legal regime of hunting natural resources in Ukraine]*. *Candidate's thesis*. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
22. Hetman A. P., Zuiev V. A. (2017). *Ekolohichne pravo: rozdumy pro yoho vytoky ta perspektyvy rozvytku [Environmental law: reflection on its origins and prospects for development]*. *Problemy zakonnosti – Problems of legality*. 137. 75–91 [in Ukrainian].

Н. Ю. БЕРЕЗИНА

соискатель кафедры экологического права

Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

ОСОБЕННОСТИ ПРАВОВОГО РЕЖИМА ОХОТНИЧЬИХ УГОДИЙ

Статья посвящена анализу современных научно-теоретических подходов к определению категории «правовой режим охотничьих угодий», особенностей его законодательного обеспечения, на основании результатов которого

автор делает попытку сформулировать и обосновать теоретические положения, разработать действенные предложения по совершенствованию национального экологического законодательства в указанной сфере.

Ключевые слова: охотничьи угодья, правовой режим охотничьих угодий, охотничье хозяйство, охота, правовой режим, экологическое законодательство.

N. Y. BEREZINA

Researcher of the Department of Environmental Law of Yaroslav Mudryi National Law University

FEATURES OF THE LEGAL REGIME OF HUNTING LANDS

Problem setting. The current level of legal regulation of hunting sector as a sphere of social production does not provide the needs and interests of society. It's concerning with, firstly, inconsistencies, contradictions, gaps in the legal regime for the use and protection of hunting lands; secondly, neglect of the environmental factor as a key condition for sustainable development of the state; thirdly, the unfavorable ecological situation on the territory of Ukraine, the increasing anthropogenic pressure on the environment, taking into account the fact that at the legislative level protection, regulation of the number of wild animals, using and reproduction of hunting animals proclaimed as the priority tasks of the ecological and legal direction for the hunting sector (Art. 1 of the Law of Ukraine «On Hunting Economy and Shooting»); fourthly, the need to bring the legislation on the legal regime of hunting lands in line with international standards and requirements.

Analysis of recent researches and publications. The scientific and theoretical basis for the research is the works of domestic experts in the field of land, ecology and agrarian law, in particular, V. I. Andreetsev, G. I. Balyuk, A. G. Bobkova, A. P. Hetman, V. M. Yermolenko, M. V. Krasnova, V.V. Nosik, V.Yu. Urkevich, A. K. Sokolova, N. R. Kobetska, V. S. Shakhov, M. V. Shulga, L. V. Basay, A. O. Tomin, V. V. Ovdienko, L. R. Danylyuk, L. D. Nechiporuk, P. V. Tikhiy, M. P. Volik and others. However, today there is no comprehensive study of the legal regime of using and protection of hunting lands.

Target of research. The purpose of this article is to determine the legal nature of the concept of «legal regime of hunting lands» in Ukraine. In accordance with the stated purpose, the following tasks are foreseen: a) to analyze the current environmental legislation in the mentioned field; b) consider leading scientific and theoretical approaches to understanding the legal regime of hunting lands; c) to formulate theoretical conclusions and recommendations for the formation of measures to improve environmental legislation in the field of using and protection of hunting lands.

Article's main body. The structure of the legal regime of using and protection of hunting lands consists of such basic elements as: the mechanism of legal regulation (law provisions, legal facts, legal relations, acts of realization of rights and duties, law enforcement), subjects of law (their legal status, legal personality) objects of law, methods of interaction of specific types of subjects with objects, system of guarantees of its implementation (legal liability for violation of the regime). The content of the legal regimes of hunting lands determined by the relevant state authority, as a rule, legislative branch, and consists of the established essential conditions of each element of the structure of the legal regime. The legal regime of using and protection of hunting lands also characterized by both general and special features.

Conclusions and prospects for the development. We should summarize that the «legal regime» as a legal category is a form of social relations in the field of use, protection and, in certain cases, reproduction, provision of environmental safety of hunting grounds. The state and requirements enshrined in the legislation of the ecological direction concerning the special regime of the use of hunting lands by the subjects of certain legal relations. Due to legal means of diversified orientation (incentives, prohibitions, restrictions, norms, obligations, etc.), as well as natural properties of hunting lands as objects of ecological legal regulation, certain types of legal regimes of hunting lands have been created.

Keywords: hunting lands, legal regime of hunting lands, hunting sector, hunting, legal regime, ecological legislation.

Березіна Н. Ю. Особливості правового режиму мисливських угідь. Право та інноваційне суспільство : електрон. наук. вид. – 2017. – № 1 (8). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2017/8/Berezina8.pdf>.